

**УРСУЛА ЛЕ ГУИН
МОМИЧЕТА ОТ БЪФАЛО,
НЯМА ЛИ ДА ИЗЛЕЗЕТЕ ТАЗИ
ВЕЧЕР**

Превод от английски: Владимир Германов, 2013

chitanka.info

1.

— Ти падна от небето — каза койотът.

Все още свито на кълбо на едната си страна, с притиснат към надвисналата скала гръб, момичето наблюдаваше койота с едно око. Закриваше другото с вдлъбната като чашка длан, изпоцапана отзад с кал.

— В небето се появи прогоряло място, ей там, до зъбера, и после ти изпадна от него — повтори койотът търпеливо, сякаш новината ставаше донякъде вехта. — Ранена ли си?

Не, нищо й нямаше. Беше на самолета с господин Майкълс и моторът вдигаше толкова силен шум, че не разбираше какво й говори пилотът, дори когато крещеше, а когато вятърът клатеше крилата, й ставаше зле, иначе всичко беше нормално. Летяха към Каниънвил. В самолета.

Погледна. Койотът още беше там. Прозя се. Беше голям, в добра форма, козината му изглеждаше сребриста и гъста. Тъмните, напомнящи сълзи ивици от очите надолу бяха съвсем ясно очертани, като на котка.

Надигна се бавно, без да сваля дясната си длан от дясното си око.

— Окото ли си загуби? — попита койотът заинтригувано.

— Не знам — отговори детето. Задържа дъха си и потрепери. — Студено ми е.

— Ще ти помогна да го потърсиш — предложи койотът. — Хайде! Ако се движиш, няма да трепериш. Слънцето изгря.

Студена, самотна яркост се простираше върху полегато спускащата се земя — сто мили пелин. Койотът подтичваше делово и надничаше под туфи заешка трева и див овес, побутваше камъни.

— Ти няма ли да търсиш? — попита той изведнъж, седна на задницата си и прекрати търсенето. — Едно време знаех трик. Хвърлях очите си на някое дърво и виждах всичко оттам, а после, когато подсвирнех, те се връщаха на главата ми. Ала проклетата сойка ги открадна и когато подсвирнах, нищо не се върна. Наложил се да мушна

бучки борова смола в главата си, за да виждам нещо. Можеш да опиташ и ти. Само че едното ти око е добре, защо са ти две? Идваш ли, или ще умреш тук?

Детето клекна. Трепереше.

— Е, ела, ако искаш — каза койотът, прозя се отново, смачка една бълха, стана, обърна се и хукна между редките туфи заешка трева и пелин по полегатия склон, който се простираше надолу и надолу към равнината, набраздена напърно от издължените сенки на пелина. Беше трудно да се следи слабото, сивкавожълто животно, което непрекъснато изчезваше от погледа на момиченцето.

Изправи се с усилие, без да каже дума, при все че повтаряше наум: „Чакай! Моля те, почакай!“ И закуцука след него. Не го виждаше. Продължаваше да закрива очната си кухня с едната си ръчичка. Когато гледаше с едно око, нямаше дълбочина. Всичко приличаше на голяма, плоска картина. Койотът изведнъж седна в средата на картината, обърна се и погледна момиченцето с полуотворена уста и присвити очи, усмихваше се. Тя като че ли крачеше по-стабилно, главата ѝ вече не пулсираше така силно, макар че дълбоката черна болка все още беше там. Почти настигна койота, но той хукна пак. Този път му проговори.

— Моля те, почакай! — каза.

— Добре — отвърна койотът, но веднага пак продължи да тича напред. Тя го последва надолу по склона, през плоската картина, която при всяка крачка се оказваше картина с дълбочина.

Усещаше всяка стъпка по различен начин. Всяка туфа пелин беше особена и всички бяха еднакви. Както следваше койота, изведнъж излезе от сянката на скалистите зъбери и почти хоризонталното слънце заслепи лявото ѝ око. Ярката му топлина веднага проникна в мускулите и костите ѝ. Въздухът, който цяла нощ дишаше толкова трудно, сега стана свеж и лек.

Вървяха още известно време и пелинът започна да придърпва сянката си, а детето започна да усеща топлината на слънцето в тила си, докато се движеше по ръба на овраг. След още малко койотът се спусна по скосения скат и детето го последва през върбови издънки до малък поток с широко пясъчно корито. Пиха вода.

Койотът прекоси потока, но не небрежно и с плискане като куче, а крак след крак, тихо като котка. Винаги държеше опашката си ниско.

Детето се поколеба, защото знаеше, че от мокри обувки по стъпалата излизат плюски, после прекоси потока с широки крачки. Дясната ръка я болеше от усилието да я държи на окото си.

— Трябва ми превръзка — каза на койота. Той наклони глава и не отговори нищо. Изпъна предните си лапи и легна, загледан във водата. Почиваше, но бе нащрек. Детето седна наблизо на топлия пясък и опита да раздвижи дясната си ръка. Оказа се залепнала за кожата около окото от съсирената кръв. При рязката болка от отлепването изохка. Макар и да не беше силна, болката я изплаши. Койотът приближи и мушна дългата си муцуна в лицето ѝ. Тя усети тежката, остра миризма в ноздрите си. Койотът се зае да ближе ужасната болезнена слепота, да я почиства със своя извит, прецизен, силен и влажен език, докато детето не извика от облекчение, след като се почувства по-добре. Главата ѝ беше близо до сиво-жълтеникавите ребра, така че видя твърдите зърна на гърдите по белезникавата козина на корема. Прегърна с ръка женския койот и погали твърдия кожух над гърба и ребрата.

— Добре — каза койотът. — Да вървим.

И тръгна, без да се обърне назад. Детето се изправи с усилие и го последва.

— Къде отиваме? — попита, а койотът, както подтичваше надолу покрай потока, отговори:

— Надолу, покрай потока...

Изглежда, известно време бе спала, както вървеше, защото се почувства сякаш току-що се буди — продължаваше да крачи напред, само че на друго място. Нямаше представа по какво разбра, че мястото е друго. Пак следваха потока, при все че сега оврагът беше почти изчезнал и пак докъдето стигаше погледът се виждаше пелин. Окото — здравето — беше отпочинало. Другото още болеше, но не така остро и нямаше полза да мисли за него. Къде беше койотът обаче?

Спря. Бездната от студ, в която бе пропаднал самолетът, се отвори отново и тя хлътна вътре. Падаше права, тъничко пищене се изплъзваше от гърлото ѝ.

— Тук съм!

Детето се обърна. Видя койот да гризе полуизсъхнал труп на гарга. Черни пера бяха полепнали по черните устни и тясната челюст.

Видя жена с тъмна кожа, коленичила край пламтящ огън, да ръси нещо в коничен съд. Чу водата в съда да ври, макар и да не беше над огъня, а подпрян между някакви камъни встрани. Косата на жената беше руса и сива, завързана отзад с канап. Беше боса. Ходилата ѝ бяха тъмни и корави като подметки на обувки, но сводът им беше висок, а пръстите бяха симетрично подредени в две извити линии. Беше с джинси и овехтяла бяла риза. Погледна към момиченцето.

— Ела, яж гарга! — подкани жената. Детето бавно се приближи до нея и огъня, клекна. Вече не падаше и се чувстваше леко и празно. И езикът му беше като парче дърво, мушнато в устата.

Жената, койот, сега духаше в съда или кошницата, или каквото беше. Бръкна вътре с два пръста и извади ръката си, тръсна я, развика се:

— Ау! По дяволите! Защо никога нямам лъжици!? — Отчупи суха клонка пелин, топна я в съда и я облиза. — Чудно! — каза. — Хайде!

Детето приближи още малко, счупи клонка и бръкна. По нея полепна розова каша на буци. Облиза я. Имаше богат и деликатен вкус.

— Какво е? — попита дълго след като топна и облиза.

— Храна. Каша от сушена съомга — отговори Койот. — Изстива.

Бръкна с два пръста в кашата и този път взе доста по-голямо количество, което изяде много чисто. Детето опита също, но изпоцапа цялата си брадичка. Беше като с пръчиците за хранене — трябват ти упражнения. Зае се да се упражнява. Редуваха се да ядат, докато в съда не остана нищо, освен три камъка. Детето не попита защо в кашата има камъни. Облизаха и тях, докато ги изчистиха напълно. Койот облиза вътрешността на съдината, изплакна я веднъж в потока и си я сложи на главата. Беше ѝ идеално по мярка, като конична шапка. Свали джинсите си.

— Пикай на огъня! — извика и го направи, като го обкрачи. — О! Пара между краката! — възкликна. Детето се смути, помисли, че трябва да направи същото, но не искаше и не го направи. По гол задник Койот затанцува около мокрия огън. Риташе с дългите си слаби крака и пееше:

*Момичета от Бъфало, няма ли да излезете тази вечер,
тази вечер, тази вечер,
за да танцувате на лунна светлина?*

После си обу джинсите отново. Детето се зае да зарови останките от огъня с пясък от потока, който трупаше отгоре, защото искаше да постъпи правилно. Койот я наблюдаваше.

— Ти ли си това? — попита. — Момиче от Бъфало? Какво стана с останалото?

— Останалото от мен? — Детето огледа себе си разтревожено.

— Останалото от групата. Твоите хора.

— А... Ами, мама взе Боби, малкия ми брат, и замина с чичо Норм. Той всъщност не ми е чичо, нито нещо такова. Господин Майкълс тогава и бездруго щеше да пътува, така че ме взе на самолета си, за да ме заведе при истинския ми баща в Каниънвил. Линда, мащехата ми, каза, че няма нищо против да съм там през лятото, а после ще видим. Обаче самолетът...

В тишината лицето на момиченцето стана тъмнорвено, после сивкавобяло. Койот я наблюдаваше с възхита.

— О! — изстена момиченцето. — О! О!... Господин Майкълс... той сигурно... той дали...

— Хайде — каза Койот и тръгна.

Детето извика:

— Трябва да се върна и...

— За какво? — попита Койот. Спря, за да погледне назад към детето, после тръгна още по-бързо. — Хайде, Момиче! — Извика го като име. Може би името на детето, Мира, звучеше така на езика на Койот. Детето, объркано и отчаяно, възрази още веднъж, но я последва.

— Къде отиваме? Къде сме?

— Това е моята страна — отговори Койот с достойнство и с бавно движение в дъга проследи хоризонта. — Аз я направих. До последната проклета туфа пелин.

Двете продължиха. Койот крачеше с лекота, макар и малко непохватно, но напредваше. Детето полагаше усилия, за да не изостане. Сенките отново започваха да се изтеглят настрани изпод

скалите и храстите. Изоставиха потока и тръгнаха нагоре по дълъг, нисък, неравен склон, който свършваше при небето, пред скална стена. Тъмните дървета бяха едно — тук, друго — там. Това, което хората наричат хвойнова гора, пустинна гора, с много повече пространство между дърветата, отколкото дървета. Всяка хвойна, покрай която минаваха, издаваше остра миризма, котешка пикня, както я наричаха децата от училище, но момиченцето я харесваше — сякаш влизаше в ума му и го разбуждаше. Взе едно плодче от хвойна и го задържа в устата си, но след малко го изплю. Болката се връщаше на огромни черни вълни и детето се препъваше непрекъснато. Оказа се седнало на земята. Когато опита да се изправи, краката му трепереха и не го държаха. Почувства се изплашено и глупаво, заплака се.

— У дома сме! — подвикна Койот някъде доста по-нагоре по склона.

Момиченцето погледна с едно заплакано око, видя пелин, хвойна, див овес, скали. Чу в далечината, в сухия здрач да пролайва койот.

Под скалите видя малък град — дъсчени къщи, колиби, до една небоядисани. Чу отново гласа на Койот:

— Хайде, кутре! Хайде, Момиче, у дома сме!

Не успя да се изправи, затова опита да продължи на четири крака по дългия път нагоре по склона, до къщите под скалите. Дълго преди да стигне там, дойдоха да я посрещнат няколко души. Първо си помисли, че всички са деца, но после започна да разбира, че повечето са възрастни, просто много ниски. Имаха широки, дебели тела и фини, деликатни ръце и крака. Очите им бяха ярки. Жени й помогнаха да се изправи и да ходи, увещаваха я:

— Още съвсем малко остана, добре се справяш.

В сгъстяващия се здрач под вратите и през незапушените пролуки между дъските по стените се процеждаха светлинки. В неподвижния въздух се усещаше сладникава миризма на дим от дърва. Ниските хора разговаряха и се смееха тихо през цялото време.

— Къде ще отседне тя?

— Настанете я при Червеношийка. Всички вече там спят!

— О, може да дойде при нас...

Детето попита пресипнал глас:

— Къде е Койот?

— Излезе на лов — отговориха ниските хора.

Един по-басов глас попита:

— Някой нов ли дойде в града?

— Да, нова персона — отговори един от ниските мъже. Онзи, с басовия глас, изглеждаше внушително сред останалите. Беше висок и широк, със силни ръце, голяма глава, къс врат. Направиха му път почиттелно. Той се движеше много тихо и също имаше почиттелно отношение към останалите. Очите му, когато погледна детето, бяха изумителни. Когато мигаше, все едно махваше с ръка пред пламък на свещ.

— Това е само едно бухалче — каза той. — Какво допусна да се случи с окото ти, нова персоно?

— Аз... летяхме...

— Твърде млада си, за да летиш — отбеляза едрият мъж с дълбок, мек глас. — Кой те доведе тук?

— Койот.

Един от ниските хора потвърди:

— Дойде тук с Койот, Млади бухале.

— Тогава, може би тази вечер трябва да остане в къщата на Койот — отсъди едрият мъж.

— Там е пълно с кости и е много самотно — обади се ниска жена с дебели бузи и риза на райета. — Може да дойде при нас.

Това сякаш реши въпроса. Жената с дебелите бузи потупа момиченцето по ръката и го отведе покрай няколко колиби и паянтови къщурки в ниска къща без прозорци. Вратата беше толкова ниска, че дори дете трябваше да се наведе, за да влезе. Вътре имаше много хора — някои вече бяха там, други се натъпкаха вътре след жената с дебелите бузи. В сандъци люлки по ъглите вече спяха дълбоко няколко бебета. Гореше огън и се носеше приятна миризма, като от печено сусамово семе. На момиченцето дадоха храна и то хапна малко, но главата му се въртеше, а чернотата от дясното око непрекъснато се преливаше към лявото, така че известно време не виждаше нищо. Никой не я попита как се казва и никой не ѝ каза как да го нарича тя. Чу децата да се обръщат към високата жена с дебелите бузи с името Катерица.

— Има ли къде да спя, госпожо Катерица?

— Разбира се. Ела — отговори една от дъщерите. — Тук, вътре. И въведе детето в задна стаичка, не изцяло отделена от многолюдната предна стая, но тъмна и не така многолюдна. Покрай стените имаше големи рафтове с матраци и одеяла.

— Мушкай се вътре — каза дъщерята на Катерица и потупа детето по ръката по характерния за семейството успокоителен начин. Детето се покатери на един рафт и се мушна под одеялото. Отпусна глава. Помисли си: „Не съм си измила зъбите“.

2.

Събуди се. Заспа пак. В стаята за спане на Катерица винаги беше задушно, топло и полутъмно, денем и нощем. Хора идваха, спяха, ставаха и си отиваха, денем и нощем. Момиченцето стана, слезе да пие вода от кофата с черпака в предната стая, върна се и пак задряма.

Седна на рафта с увиснали крака — вече не се чувстваше зле, но беше сънена, слаба. Опипа джобовете на джинсите си. В левия имаше гребенче и опаковка от дъвки за балончета, в десния — две банкноти по един долар, монети от четвърт долар и от десет цента.

Катерица и някаква друга жена, много хубава, тъмноока, пълничка, влязоха.

— Значи се събуди за танца си — поздрави я Катерица през смях, седна до нея и я прегърна през раменете.

— Сойка ще ти направи танц — каза тъмната жена. — Ще те оправи. Хайде, ела да те приготвим.

Под скалната стена имаше извор, който се разливаше в езеро с тинести, обрасли с тръстика брегове. Рояк шумни деца, които се плискаха в него, побягнаха и оставиха детето и двете жени да се къпят. На повърхността водата беше топла, а долу, около бедрата и ходилата — студена. Съвсем голи, двете жени с меки гласове, със заоблени коремни и гърди, широки бедра и бутове, блестящи и стоплени от следобедната светлина, почистиха лицето ѝ, скулата и веждата на дясното ѝ око с невероятна деликатност, възхитиха ѝ се, намазаха я със сапун, изплакнаха я, извадиха я от водата, изсушиха я, изсушиха се взаимно, облякоха се, облякоха нея, сплетоха косата ѝ, сплетоха своите коси, завързаха пера в края на плитките, възхитиха ѝ се, както и на себе си още веднъж, и я заведоха обратно в малкия разпръснат град до нещо като игрище или паркинг, покрит с прахоляк. Нямаше улици, а само прашни пътеки, нямаше морави и градини, само пелин и прахоляк. Доста хора се бяха събрали или се разхождаха около откритото място. Бяха издокарани с шарени ризи и рокли, с нанизни мъниста, обеци.

— Здравейте, Катерица, Бяло копито! — поздравиха жените.

Мъж с нови джинси, със светнала синя кадифена жилетка върху чиста, избеляла синя работна риза, пристъпи напред, за да ги посрещне — много хубав, съсредоточен и важен.

— Добре, Момиче! — каза с дрезгав, силен глас, който стряскаше сред всичките тези тихо говорещи хора. — Тази вечер ще оправим околото ти! Ти само седни тук и не се безпокой за нищо.

Хвана китката ѝ внимателно въпреки заповедния си металически тон и я отведе до рогозка, просната на земята близо до центъра на откритото пространство. Там трябваше да седне, макар че се чувстваше много глупаво, и ѝ заръчаха да стои неподвижно. Скоро доби усещането, че всички я наблюдават, защото никой не я удостоверяше с нещо повече от бегъл поглед или окуражаващо намигане — от семействата на Катерица и Бяло копито. От време на време Сойка се спускаше към нея и казваше нещо от рода на: „Ще станеш като нова“, и отново се отдалечаваше, за да организира хората, като размахваше дългите си сини ръце и крещеше.

Нагоре по склона се изкачи слаба, свободна, кафеникава фигура — и детето започна да подскача, но си спомни, че трябва да стои неподвижно, застана неподвижно и извика тихо:

— Койот! Койот!

Койот се приближи лениво. Ухили се. Застана до детето и го погледна отвисоко.

— Не позволявай на Сойка да те прецака, Момиче — каза и продължи с ленивата си походка нататък.

Погледът на детето я проследи с копнеж.

Хората насядаха от едната страна на откритото пространство в полукръг, към който се присъединяваха новодошлите, така че след малко почти пълен кръг от хора насяда по прашната земя около момиченцето, на десет-петнайсет крачки от него. Всички бяха облечени с дрехи, с каквито детето беше свикнало — джинси и джинсови якета, ризи, елечи, памучни рокли, но до един бяха боси — и бяха по-красиви от хората, които познаваше, всеки по свой начин, сякаш всеки сам бе измислил красотата си. Наред с това обаче някои бяха много странни — тънки, черни, лъскави хора с шепнещи гласове, дългокрака жена с очи като бижута. Едрият мъж, наречен Млад бухал, също беше там, сънлив на вид и достолепен като съдията Маккауън,

който притежаваше ранчо от шейсет хиляди акра. До него седеше жена, която детето реши, че може да му е сестра, защото като него имаше гърбав нос и големи, силни ръце. Иначе беше слаба и тъмна, а пронизващите ѝ очи гледаха с безумен поглед. Жълти очи, но кръгли. Не продълговати и наклонени като на Койот. Там беше и тя — седеше и се прозяваше, чешеше се под мишницата отегчено. След малко някой влезе в кръга — мъж с нещо като наметало, покрито с диамантени форми, боядисани или от пришити мъниста, който танцуваше в ритъма на дрънкалка, която клатеше и тръскаше в невъобразимо бърз ритъм. Крайниците и тялото му бяха солидни, но гъвкави, движенията му бяха плавни и преливащи. Детето го следеше с поглед, докато премина покрай него, около него, отново край него. Дрънкалката в ръката му се движеше прекалено бързо, за да се види, в другата му ръка имаше нещо тънко и остро. Хората от кръга сега запяха — няколко думи, които повтаряха в такт с дрънкалката, меки, немелодични. Всичко беше вълнуващо и отегчително, непознато и познато. Гърмяща змия танцуваше все по-близо и по-близо до нея, спускаше се към нея. Първия път тя трепна и се отдръпна, сепната от рязкото движение и от плоското, ледено лице с тесни очи, но след това оставаше неподвижна, защото разбра ролята си. Танцът продължи, припяването продължи, докато не я понесоха отвъд суката, в полет, който можеше да продължи вечно.

Сойка влезе в кръга и застана до нея. Не умееше да пее, но подвикваше: „Хей, хей, хей!“ със силния си дрезгав глас и всички наоколо отвърщаха, а ехото се отразяваше от каменната стена при следващия такт. Сойка държеше клечка с топка в края в едната си ръка и нещо като топче — в другата. Клечката беше лула. Напълни устата си с дим от нея и го издуха в четири посоки, нагоре и надолу, и върху топчето, всеки път по едно духване. Тогава дрънкалката внезапно млъкна и няколко секунди всичко потъна в тишина. Сойка клекна и се вгледа изпитателно в лицето на детето с леко наклонена глава. Протегна ръка и промърмори нещо в синхрон с дрънкалката и пеенето, които бяха започнали отново, по-силно отпреди. Докосна дясното око на детето, черния център на болката. То трепна, но издържа. Докосването не беше внимателно. Видя топчето — мътно жълто кълбо от пчелен восък. След това затвори виждащото си око и стисна зъби.

— Ето! — извика Сойка. — Отвори! Хайде! Да видим!

Със стиснати като менгеме челюсти, детето отвори двете си очи. Клепачът на дясното се залепи и се приплъзна мъчително с такава режеща бяла болка, че детето едва не повърна пред всички, които гледаха.

— Хей! Виждаш ли? Как се получи? Изглежда страхотно! — Сойка друсаше ръката ѝ, викаше ѝ. — Как се чувстваш? Как виждаш?

Това, което виждаше, беше объркано, мътно, жълтеникаво. Започна да открива, когато всички се струпаха наоколо и започнаха да се взират в нея, да се усмихват, да я потупват и гаят по раменете и ръцете, че ако затвори болното око и погледне през другото, всичко става ясно и плоско. Ако гледа с двете, нещата изглеждаха жълтеникави, но с дълбочина.

Ето, затваря дясното и вижда дългия нос на Койот, тесните ѝ очи, усмивката.

— Какво е това, Сойке? — попита Койот и се вгледа в новото око. — Едно от моите очи, които открадна онзи път ли?

— Това е борова смола — изкрещя Сойка ядосано. — Мислиш, че ще използвам някакво си глупаво око на койот, втора ръка?

— Охоо! Охоо, същински доктор! — възкликна Койот. — Вижте какво грозно око! Защо не поиска от Заек заешка дарадонка? Това око прилича на лайно и това е!

Приблужи лицето си още повече, докато детето не си помисли, че се кани да го целуне. Не го направи, само тънкият, твърд, прецизен език облиза болката още веднъж, хладен, избистрящ. Когато детето пак отвори двете си очи, светът изглеждаше доста добре.

— Много добре е — каза.

— Хей! — извика Сойка. — Тя каза, че е много добре! Много добре е, тя го каза! Какво ви говорех, а? — Продължи да размахва ръце и да вика. Койот беше изчезнала. Всички се разотиваха.

Детето стана с изтръпнало от седенето тяло. Мръкваше. Само издълженият запад запазваше солидна дълбочина от бледо сияние. Равнините на изток затъваха в нощта.

В някои от колибите се появиха светлинки. Някъде извън града някой засвири на скърцаща цигулка със самотен, чуруликащ тон.

Някой застана до нея и попита тихо:

— Къде ще отседнеш?

— Не знам — отговори момиченцето. Чувстваше се много гладно. — Мога ли да отида при Койот?

— Тя не си стои много у дома — каза жената с тихия глас. — Ти досега беше при Катерица, нали? Може да идеш при Заек или при Див заек, те имат семейства...

— Ти имаш ли семейство? — попита момиченцето и погледна деликатната жена с меки очи.

— Две еленчета — отговори жената и се усмихна. — Обаче дойдох в града само за танца.

— Наистина искам да съм при Койот — каза детето след малко, боязливо, но упорито.

— Добре, всичко е наред. Къщата ѝ е ето там. — Сърна отведе детето до паянтова къща в горния край на града. Вътре не се виждаше светлина. Отпред беше разхвърлян много боклук. Пред полуотворената врата нямаше стъпало. Над вратата имаше очукана чамова дъска, закована накриво с пирон, на която пишеше: ПОТЪРПИ МАЛКО.

— Ей, Койот! Имаш гости! — извика Сърна. Нищо не се случи.

Сърна бутна вратата още малко и надникна вътре.

— Излязла е на лов, предполагам. По-добре да се прибирам при еленчетата. Ще се оправя ли? Тук всеки ще ти даде нещо за ядене, нали знаеш? Е?

— Да, добре. Ще се оправя. Благодаря ти — каза детето.

Проследи с поглед отдалечаващата се през здрача Сърна със строго елегантна походка, ситни стъпки, като жена на високи токчета, бърза, прецизна, много лека.

В ПОТЪРПИ МАЛКО беше твърде тъмно, за да види каквото и да било, и толкова разхвърляно, че се препъваше в предмети на всяка крачка. Не знаеше къде и как да запали огън. Откри нещо, което приличаше на легло, но когато легна на него, имаше чувството, че е купчина непрани дрехи — поне такава беше миризмата. Разни неща хапеха краката, ръцете, врата и гърба ѝ. Беше ужасно гладна. По миризмата стигна до нещо, което би трябвало да е умряла риба, окачена в единия ъгъл на тавана. Напипа го и отчупи мазно парче. Опита го. Беше пушена сушена съомга. Започна да яде едно след друго сочни парченца, после облиза пръстите си, за да ги почисти. Край отворената врата видя отражение на звезда във вода, в тенджерата или нещо подобно. Детето я помириша предпазливо, вкуси я предпазливо и

пи само колкото да утоли жаждата си, защото водата имаше вкус на тиня, беше топла и застояла. После се върна до леглото от мръсни дрехи и бълхи и легна. Можеше да отиде до къщата на Катерица или в друго приятелски настроено домакинство. Помисли за това, докато лежеше мрачно в мръсното легло на Койот. Но не го направи. Пляскаше бълхите, докато заспа.

Късно през нощта някой наблизко каза:

— Премести се, кутре — и до детето стана топло.

Закуската, изядена седешком на слънце пред вратата, се състоеше от каша от смляна сушена съомга. Койот ловуваше сутрин и вечер, но не се хранеха с пресен улов, а със съомга и други сушени неща, и със сезонните горски плодове. Детето не задаваше въпроси защо правят така. Разбираше го. Смяташе да попита Койот защо спи нощем, а ловува денем като хората, вместо обратно — като койотите, но когато формулира въпроса в ума си, веднага осъзна, че нощ е, когато спиш, а ден — когато си буден. И това беше разбираемо. Зададе обаче един въпрос, през един горещ ден, докато се излежаваха навън и шляпаха бълхи.

— Не мога да разбера защо всички вие изглеждате като хората — каза.

— Ние сме хора.

— Искам да кажа, хора като мен, човеци.

— Приликата е в окото — каза Койот. — Как е скапаното ти око, между другото?

— Добре е. Но... носите дрехи, нали... и живеете в къщи... с огън и покъщнина...

— Така мислиш ти... Ако това плямпало Сойка не се беше набъркала, щях да се справя наистина по-добре.

Детето беше съвсем свикнало с неспособността на Койот да се придържа към която и да било тема и с хвалбите ѝ. Койот приличаше на някои от децата, които познаваше. В някои отношения. В други — не.

— Искаш да кажеш, че каквото виждам, не е истина? Не е истинско? Като по телевизията, или нещо такова?

— Не — отговори Койот. — Ей, на яката ти има кърлеж.

Протегна се, схвана кърлежа с два пръста, стисна го със зъби и го изплю.

— Ха! — извика детето. — Е?

— Значи, за мен ти си сивкавожълта и ходиш на четири крака. За онези там... — махна презрително с ръка към струпаните малки къщички надолу по склона — ти подскачаш наоколо и бърчиш нос непрекъснато. За ястреба ти си яйце или пиле с набол пух. Виждаш ли? Зависи как гледаш на нещата. Има само два вида хора.

— Човеци и животни?

— Не. Тези, които казват, че има два вида хора, и тези, които не казват това. — Койот прихна и се заудря по бедрата от смях. Детето не разбра шегата. Чакаше.

— Добре — каза Койот. — Имаме първите хора и другите. Това са двата вида.

— Първите хора кои са?

— Ние, животните... и нещата. Старите. Знаеш. И вие, кутретата, хлапетата, пилетата с пух. Всички първи хора.

— А другите?

— Те — отговори Койот. — Знаеш. Другите. Новите хора. Тези, които дойдоха.

Хубавото ѝ твърдо лице беше станало сериозно, доста впечатляващо. Погледна детето право в очите, което правеше рядко, мигновен златен контраст.

— Ние бяхме тук — добави. — Винаги сме били тук. Винаги сме тук. Тук е, където сме. Сега обаче това е тяхна страна. Те я управляват... По дяволите! Дори аз се справях по-добре!

Детето се замисли и предложи дума, която напоследък чуваше често:

— Те са незаконни имигранти.

— Незаконни? — възкликна Койот подигравателно, с насмешка. — Незаконна е болната птица. Какво, по дяволите, значи „незаконни“? Искаш наказателен кодекс от койот ли? Порасни, хлапе.

— Не искам.

— Не искаш да пораснеш?

— Ако порасна, ще стана от другия вид.

— Да. Така е. — Койот сви рамене. — Такъв е животът.

Стана, обиколи къщата и детето я чу да пикае в задния двор.

Много неща беше трудно да се приемат за Койот в ролята на майка. Детето бързо се научи, че когато приятелите ѝ идват на гости, то трябва да прекарва нощта при Катерица или зайците, защото Койот и посетителите ѝ нямаха търпение дори да стигнат до леглото, а започваха да го правят на пода или дори още на двора. Няколко пъти Койот се върна от лов късно и с приятел, така че детето трябваше да лежи досами стената в леглото, да чува и да усеща как го правят непосредствено до него. Беше нещо като битка и нещо като танц, ритмично, и то нямаше нищо против, освен че не можеше да спи.

Веднъж се събуди, защото поредният приятел на Койот галеше нейния корем по противен начин. Не знаеше какво да прави, но Койот се събуди, даде си сметка какво става, ухапа гостенина си жестоко и го изрита от леглото. Той прекара нощта на пода, а на сутринта се извини: „О, по дяволите, Ко, наистина забравих, че хлапето е тук. Помислих, че си ти“.

Койот, все още ядосана, изкрещя:

— Мислиш, че нямам мярка? Че ще оставя някакъв си койот да изнасили дете в леглото ми?

Изрита го от къщата и цял ден не престана да мърмори по негов адрес. След известно време обаче онзи отново прекара нощта при тях и с Койот го правиха три или четири пъти.

Другото смущаващо нещо беше, че Койот пикаеше навсякъде и си сваляше гащите на публични места. Околните сякаш не забелязваха. Детето най-много се безпокоеше, когато Койот правеше голямата работа, защото после се обръщаше и говореше на резултата. Изглеждаше толкова ужасно. Като че ли Койот беше — както толкова често изглеждаше, без да е — откачена.

Един ден детето събра всички изсъхнали лайна от къщата, докато Койот дремеше, и ги зарови в пясъчливата пръст близо до мястото, където тя и Рис, както и някои други, ходеха по принцип и заравяха своите големи работи.

Койот се събуди, изскочи от ПОТЪРПИ МАЛКО, прокара длани по гъстата си руса, сивкава коса, прозя се, огледа се с присвитите си очи и извика:

— Хей! Къде са те? — После се разкрещя: — Къде сте? Къде сте?

И откъм пясъчната купчинка долетя тъничко:

— Тук сме! Тук сме, мамче! Тук!

Койот изтича там, клекна, изрови всички лайна и разговаря с тях дълго време. Когато се върна, не каза нищо, и детето, със зачервено лице и разтуптяно сърце, се извини:

— Съжалявам, че направих това.

— Просто е по-лесно, когато всички са наоколо — каза Койот и изми ръцете си (въпреки мръсотията в къщата, тя поддържаше самата себе си чиста, по свой си начин).

— Непрекъснато ги настъпвах — изтъкна детето в опит да оправдае постъпката си.

— Горките акита — кимна Койот, докато упражняваше танцови стъпки.

— Койот — попита детето боязливо. — Имала ли си някога истински деца? Искам да кажа, истински койотчета?

— Имала ли съм? Имала ли съм деца? Котило? Онзи, който искаше да те опипва, помниш ли го? Той е мой син. Най-добрият от котилото... Слушай, Момиче. Имай дъщери. Ако имаш каквото и да било, нека са дъщери. Те поне ти се махат от главата.

3.

Детето мислеше себе си като за Момиче, но понякога се наричаше и Мира. Доколкото можеше да прецени, беше единствената в града с две имена. Трябваше да обмисли този факт и думите на Койот за двата вида хора. Трябваше да определи къде ѝ е мястото. Някои от града ясно бяха показали, че тя не е и никога няма да бъде една от тях. Гневният поглед на Ястреб я изгаряше. Децата на Скункс правеха гласно забележки за миризмата ѝ. И макар че Бяло копито, Катерица и семействата им бяха мили, това бе щедростта на големите фамилии, в които един повече или по-малко не е от значение. Ако някой от тях, например Заек или Див заек, я бе открил просната в пустинята и полусляпа, щеше ли да я спаси, както направи Койот? Спасението ѝ се дължеше на лудостта на Койот, на това, което казваха, че е нейна лудост. Не се страхуваше. Ходеше и при двата вида хора, прекосяваше границата. Елен и Сърна и красивите им деца също не се страхуваха, защото непрекъснато живееха в опасност. Гърмяща змия не се страхуваше, защото беше твърде опасна. Въпреки това като че ли все пак се страхуваше от нея, защото никога не я доближаваше, не ѝ проговаряше. Никой не се отнасяше с нея така, както Койот. Дори сред децата, единственото, с което си играеше редовно, беше безстрашното малко момче, наречено Рогато краставо жабче. Заедно копаеха и строяха въвн сред пелина, играеха на лов и беряха плодове, правеха си къща и устройваха танци — всички хубави игри. Жабче беше бледо, приклякащо момче със склучени вежди, мълчалив, но верен приятел. И знаеше много за възрастта си.

— Тук няма никой като мен — каза тя една сутрин, когато седяха край езерцето.

— Като мен няма никой никъде — отвърна Рогато краставо жабче.

— Разбираш какво имам предвид.

— Да... Имало е хора като теб наоколо, предполагам.

— Как са се наричали?

— Ами... Хора. Както всички други.

— Но къде живеят моите хора? Те имат градове. Аз живеях в град. Просто не знам къде са, това е всичко. Трябва да разбере. Не знам къде е майка ми сега, но татко ми е в Каниънвил. Отивах натам, когато...

— Попитай Кон — посъветва я мъдро Рогато краставо жабче. Беше се отдалечил от водата, която никога не пиеше, и сплиташе тръстики.

— Не познавам Кон.

— Често се върти около Стърчащата скала. Чака чичо му да остарее, за да го изрита, и той да стане голям жребец. Старецът и жените не го искат дотогава. Конете са странни. Така или иначе, трябва да питаш него. Пътува много. И неговите хора идват тук с нови хора, поне така говорят.

Незаконни имигранти, помисли си момичето. Послуша съвета на Краставо жабче и един дълъг ден, когато Койот замина на поредното необявено и необяснено пътешествие, взе в торбичка сушена съомга и малини и тръгна сама към Стърчащата скала, на километри в югозападна посока.

В подножието на възвишението имаше красив извор, към който водеше пътека с множество следи от стъпки. Там зачака под върбите около бистрото езерце и след малко Кон дойде тичешком — великолепен, с медночервена кожа и дълги, силни крака, едър гръден кош, тъмни очи, с черна грива, която се вееше назад, когато тичаше. Спря — изобщо не беше задъхан — изпръхтя и я погледна.

— Коя си ти?

Никой в града не й бе задавал такъв въпрос, никога. Разбра, че е истина — Кон беше дошъл тук с нейните хора, които винаги трябваше да се питат един друг кои са.

— Живея при Койот — отговори предпазливо.

— А, да. Чух за теб — каза Кон. Коленичи, за да пие от езерцето, дълги равномерни глътки, с потопени в хладната вода ръце. След като пи, избърса уста, седна на пети и обяви:

— Ще бъда крал.

— Крал на конете?

— Точно! И много скоро при това. Вече бих могъл да изрита стареца, но мога и да почакам. Нека стане неговото — каза Кон суетно,

величествено. Детето го гледаше втренчено, вече завинаги влюбено.

— Мога да среша косата ти, ако искаш — предложи му.

— Страхотно! — възкликна Кон и седна, а тя застана зад него и се зае да прокарва джобното си гребенче през грубата, черна, блестяща, дълга метър коса. Доста време беше нужно, докато я приглади. Кон се наведе над водата, за да се полюбува на себе си.

— Това е страхотно — отбеляза. — Наистина е красиво.

— Ходиш ли понякога... където са другите хора? — попита тя тихо.

Той не отговори дълго време и тя реши, че няма да ѝ отговори. Но Кон попита:

— Искаш да кажеш, онези метални неща, онези стъклени неща? Дупките? Обикалям ги. Сега има много стени. Преди нямаше толкова. Баба казва, че по-рано изобщо не е имало стени. Познаваш ли баба? — попита наивно и я погледна с големите си тъмни очи.

— Твоята баба?

— Да... баба ми... знаеш. Онази, от която започва всичко. Както и да е. Знаем, че там има от нашите. Конче. Виждал съм ги през стените. Държат се като безумни. Ние докарахме новите хора тук. Без нас нямаше да могат да дойдат, имат само по два крака и са с онези метални черупки. Мога да ти разкажа цялата тази история. Кралят трябва да знае историите.

— Много обичам истории.

— За да я разкажа, са нужни три нощи. Какво искаш да знаеш за твоите хора?

— Мисля, че може би трябва да отида там. Където са те.

— Опасно е. Наистина опасно. Не можеш да минеш... ще те хванат.

— Само искам да знам пътя.

— Аз знам пътя — каза Кон и за първи път прозвуча като истински възрастен, достоверно. Детето разбра, че наистина знае пътя.

— Дълго препускане е, дори за жребец. — Погледна я пак. — Имам братовчедка с разноцветни очи — добави той, като се вгледа първо в лявото, после в дясното ѝ око. — Едно кафяво и едно синьо. Обаче тя е в Апалуза.

— Сойка ми направи жълтото — обясни детето. — Загубих моето. При... когато... Мислиш ли, че ще мога да стигна до онези

места?

— А защо искаш?

— Някак чувствам, че трябва.

Кон кимна и се изправи. Тя остана на място.

— Бих могъл да те заведа, предполагам — каза той.

— Би ли го направил? Кога?

— О, веднага, струва ми се. След като стана крал, няма да мога да отсъствам, нали? Ще трябва да защитавам жените. И определено няма да позволя на моите хора да се доближават до онези места! — Великолепното му тяло потрепери, но все пак той тръсна глава и добави: — Мен е невъзможно да ме хванат, разбира се, но останалите не могат да препускат толкова бързо.

— Колко време ще ни отнеме?

Кон се замисли за миг.

— Ами, най-близкото такова място е ей там, до червените скали. Ако тръгнем сега, ще се върнем утре, някъде по пладне. То е просто малка дупка.

Тя не знаеше какво разбира той под „малка дупка“, но не попита.

— Искаш ли да отидем? — попита Кон и тръсна конската си опашка.

— Добре — съгласи се момиченцето и почувства как земята изчезва изпод краката му.

— Можеш ли да тичаш?

Тя поклати глава.

— Все пак дойдох тук пеша.

Кон се засмя — широка, весела усмивка.

— Хайде — подкани я, коленичи и подаде дланите си обърнати нагоре, като стремена, за да може тя да се качи на раменете му.

— Как те наричат? — попита той шеговито, след като веднага се понесе в лек тръс. — Комар? Бълха? Муха?

— Кърлеж, защото се залепвам! — извика детето, сграбчи връвчицата от върбова кора, завързана в гривата му, и се засмя от възторг, защото изведнъж стана два метра висока и се понесе през пустинята без никакво усилие, като топка тръни, бързо като вятъра.

Една нощ след пълнолунието луната се издигна, за да освети равнините пред тях. Кон препускаше с лекота нататък и нататък. Късно през нощта спряха в лагера на Малките сови, хапнаха, починаха. Повечето сови бяха излезли на лов, но една възрастна дама ги настани край огъня си и се зае да ги развлича с истории за призрака на един щурец и за великия невидим народ, които момичето преплете със собствените си сънища, защото се будеше наполовина, пак задрямваше, пак се будеше. След това Кон я качи на раменете си и продължиха неуморно напред в бавен галоп. Луната зад тях залезе, а небето отпред разцъфна като роза от злато. Лекият нощен ветрец го нямаше. Въздухът сега беше остър, студен, неподвижен. В него се долавяше лека кисела миризма на изгоряло. Детето усети как походката на Кон се променя, стана по-скована, по-неумела.

— Ей, принце!

Тънък, леко сърдит глас — детето го разпозна веднага щом видя съществуването, седнало до една хвойна, спретнато облечено, със стара черна шапка.

— Здравей, Синигер! — поздрави Кон, заобиколи и спря. Детето бе забелязало, че в града на Койот всички се отнасяха към Синигер с уважение. Не разбираше защо. Синигер изглеждаше обикновено същество, дейно и бърливо като повечето малки птички, далеч от милата Яребица или достолепието на Ястреб и Голям бухал.

— По този път ли си тръгнал? — попита Синигер.

— Малката иска да види дали нейните хора живеят там — отговори Кон, с което изненада детето. Това ли искаше тя?

Синигер погледна неодобрително, което правеше често. Изтананика няколко ноти замислено — още един от навиците ѝ — после стана.

— Ще дойда и аз.

— Чудесно — каза Кон с благодарност.

— Ще разузнавам — добави Синигер и тръгна изненадващо бързо пред тях, а Кон поднови равния си бавен галоп.

Киселата миризма се сгъстяваше.

Синигер спря на малко възвишение доста пред тях и застана неподвижно. Кон забави крачка до ходом, после спря.

— Ето — каза той тихо.

Детето се вторачи. На странната светлина и в леката мъгла преди изгрев не можеше да види ясно, а когато се напрегна, имаше чувството, че дясното ѝ око не вижда нищо.

— Какво е това? — прошепна.

— Една от дупките. От другата страна на стената, виждаш ли?

Изглеждаше сякаш имаше линия — права, трепкаща над равнината, осеяна с пелинови туфи, а от другата ѝ страна... нищо? Мъгла ли беше? Нещо помръдна там.

— Това е добитък! — каза. Кон мълчеше неловко. Синигер тръгна към тях.

— Това е ранчо — добави детето. — С ограда. Има много глави говеда порода Херефорд.

Думите имаха вкус на стомана, на сол в устата ѝ. Нещата, които назоваваше, трепкаха пред очите ѝ и изчезваха, от тях не оставаше нищо — дупка в света, прогорено място като от цигара.

— Приближи се! — помоли тя Кон. — Искам да видя.

И сякаш ѝ дължеше подчинение, той тръгна напред, напрегнат, но безропотно.

Синигер дойде при тях.

— Наоколо няма никого — каза тя с тънкия си сух гласец. — Но пък приближава едно от онези бързи неща, които приличат на костенурка.

Кон кимна, но продължи.

Стиснало широките му рамене, детето се взираше в тъмното и сякаш думите на Синигер отново бяха фокусирали зрението му, защото видя: пръснатите бели лица, някои от които гледаха нагоре със синкави, изкривени очи; оградите; зад възвишението покрив на къща с комини и висока плевня; а след това, в далечината, нещо, което се движеше бързо, твърде бързо, прогаряше земята право към тях с ужасяваща скорост.

— Бягай! — изкрещя тя на Кон. — Бягай! Бързо!

Сякаш освободен от окови, Кон се обърна и препусна презглава, с огромни скокове надалеч от изгрева, от огнената горяща колесница, миризмата на кисело, стомана, смърт. И Синигер се понесе пред тях като искрица в сутрешния въздух.

4.

— Кон? — учуди се Койот. — Какъв задник. Храна за котки!

Койот беше у дома, когато детето се върна в ПОТЪРПИ МАЛКО, но явно не се бе обезпокоила заради отсъствието му и може би дори не беше забелязала, че го няма. Беше в лошо настроение и прие всичко на нож, когато момичето опита да ѝ обясни къде е било.

— Ако смяташ да правиш глупави неща, поне ги прави с мен. Аз съм специалист — каза Койот мрачно и клекна пред вратата. Детето видя как бута с пръчка старо, побеляло лайно, за да го накара да отговори на въпроса, който му повтаряше. Лайното мълчеше упорито. По-късно през деня детето видя двама мъже койоти, млад и по-възрастен, жалки на вид, да се въртят около извора и да поглеждат към ПОТЪРПИ МАЛКО. Реши, че ще е добре да прекара нощта някъде другаде.

Мисълта за пренаселените стаи у Катерица не я привличаше. Нощта щеше да е топла и лунна. Може би щеше да спи вън. Ако можеше да е сигурна, че никой няма да дойде, например Гърмяща змия... Спря нерешително в средата на града, когато сух глас я повика:

— Здравей, Момиче.

— Здравей, Синигер.

Слабата жена с черна шапка стоеше на прага и тупаше черга. Поддържаше къщата си чиста и подредена като самата себе си. Докато се връщаха заедно през пустинята, детето бе разбрало, макар още да не беше в състояние да го формулира точно, защо Синигер се ползва с уважение.

— Мислех да спя навън тази нощ — каза детето.

— Не е здравословно — отвърна Синигер. — За какво са гнездата?

— Мама е заета, един вид — поясни детето.

— Цък! — изцърка Синигер и тръсна чергата силно, с възмущение. — Ами малкият ти приятел? Те поне са свестни хора.

— Краставо жабче? Родителите му са толкова стеснителни...

— Добре. Влез и хапни нещо, така или иначе — предложи Синигер.

Детето ѝ помогна да приготви вечерята. Разбра защо камъните са в съда с кашата.

— Синигер — каза, — все още не разбирам. Може ли да те попитам? Мама казва, че зависело кой гледа, но все пак... искам да кажа, щом ви виждам, че носите дрехи и всичко останало като човеци, как така готвите по този начин, в кошници, нали, и нямате нещата... никой от нещата, които имат те... там, където бяхме с Кон тази сутрин.

— Не знам — отговори Синигер. Гласът ѝ вътре звучеше много меко и приятно. — Мисля, че правим нещата така, както винаги са били правени. Когато твоите хора и моите хора са живеели заедно, разбираш ли? И заедно с всичко останало тук. Скалите например. Растенията и всичко. — Погледна към кошничката от върбова кора, корен от папрат и катран, към почернелите камъни, които се нагряхаха в огъня. — Виждаш ли как всичко върви заедно?

— Но вие имате огън... това е различно...

— А! — възкликна Синигер нетърпеливо. — Вие, хората! Мислите, че сте изобретили слънцето!

Взе дървената маша, пусна камъните в пълната с вода кошница, при което се разнесе силно съскане, появиха се мехури, вдигна се пара. Детето пусна вътре смлени семена и разбърка.

Синигер донесе кошница плодове. Седнаха на изструпаната черга и започнаха да се хранят. Детето вече беше усъвършенствало значително техниката си на ядене на каша с два пръста.

— Може и да не съм създала света — каза Синигер, — ама готвя по-добре от Койот.

Детето кимна, без да престава да се тъпче.

— Не знам защо накарах Кон да отидем там — каза, след като се наяде. — Изплаших се не по-малко от него, когато видях онова. Сега обаче пак чувствам, че трябва да отида там. Но искам да остана и тук. С моята... с Койот. Не разбирам.

— Когато сме живеели заедно, мястото е било само едно — каза Синигер с мекия си, с домашния си глас. — Сега обаче другите, новите хора, живеят отделно. И местата им са толкова тежки. Те тежат на нашето място, притискат го, черпят от него, изсмукват го, ядат го, прояждат дупки в него, изтикват го... Може би след известно време

пак ще има само едно място, тяхното място. И нас няма да ни има. Познавах Бизон, живееше от другата страна на планините. Познавах Антилопа, тя беше тук. Познавах Гризли и Сив вълк на запад. Няма ги вече. Вече ги няма. И съомгата, която ядеш в къщата на Койот, това вече е съомга от сънищата, истинската храна. Колко съомга обаче е останала в реките? Тези, които напролет почервеняваха от нея? Кой танцува сега, когато се появи първата съомга? Кой танцува край реката? Трябва да попиташ Койот за това. Тя знае повече от мен. Ала забравя... Безнадеждна е, по-зле е от Гарван, трябва да пикае на всеки стълб, кошмарна домакиня... — Гласът на Синигер стана остър. Изсвири няколко тона и млъкна.

След малко детето попита тихо:

— Коя е баба?

— Баба — отговори Синигер.

Погледна детето и хапна няколко къпини замислено. Погали чергата, на която седяха.

— Ако запаля огън на чергата, ще прогоря дупка в нея — каза тя. — Заради това палим огън на пясък или пръст... Нещата са втъкани в едно. Заради това, наричаме тъкача „баба“.

Изсвири четири ноти и погледна нагоре към дупката за дима.

— В края на краищата — добави — може би цялото това място, може би всички места също, може би те са само едната страна на изтъканото. Ако мога да гледам само с едно око, как мога да кажа колко дълбоко е всичко?

Както лежеше същата нощ, увита в одеяло, в задния двор на Синигер, тя чу вятъра да пъшка и свисти в тополите долу, в долината, после заспа дълбоко, изтощена от дългата предишна нощ. Събуди се точно преди изгрев. Планините на изток бяха обвити в тъмночервени облаци и косата светлина сякаш преминаваше през тях, както светлина от огън преминава през вдигната длан. В тютюневата нива — единствената реколта, която някой от града си правеше труд да отглежда, беше див тютюн — Гущер и Бръмбар пееха някаква песен за нарастване или за благославяне, лека и хаотична, хъ-хъ-хъ-хъ-хъ-хъ, хъ-хъ-хъ-хъ-хъ-хъ, и както си лежеше затоплена и свита на кълбо, песента я накара да се почувства вкоренена, прегърната от земята, така че къде свършваха пръстите ѝ и къде започваше пръстта, тя не знаеше, сякаш беше мъртва, но беше изцяло жива, беше животът на земята.

Стана и се разтанцува, сгъна одеялото и го сложи на вече празното и старателно оправено легло на Синигер, и затанцува нагоре по хълма към ПОТЪРПИИ МАЛКО. Пред полуотворената врата запя:

*Танцувах с момиче със скъсан чорап,
коленете му подскачаха, петите потрепваха,
танцувах с момиче със скъсан чорап,
танцувах на пълна луна!*

Койот излезе, разрошена и залитаща, и я изгледа внимателно.

— Уауууух! — изохка тя, цъкна с език и отиде да полее главата си с вода от кратуната край вратата. Тръсна глава и капчиците се разлетяха.

— Да се махаме оттук — каза. — Получих си го. Не знам какво ми стана. Ако пак съм бременна на моята възраст... О, по дяволите! Да излезем извън града. Искам да сменя въздуха.

В мътната тъмнина на къщата детето успя да види поне два мъжки койота, проснати на леглото и на пода. Койот отиде до старото бяло лайно и го срита.

— Защо не ме спря?! — изкрещя му.

— *Казах* ти — промърмори то навъсено.

— Тъпо лайно! — изруга Койот. — Хайде, Момиче. Да вървим. Къде? — Не изчака отговор. — Знам. Хайде!

И тръгна през града с онази ленива на вид неуморна походка, която беше толкова трудно да следваш. Детето обаче беше пълно с енергия и затанцува, така че и Койот затанцува, заподскача и продължи да прави пируети и смешни движения през цялото спускане по склона, чак докато стигнаха равнината долу. Там се отклони от посоката север-изток. Стърчащата скала на Кон остана зад тях и все повече се смаляваше в далечината.

Някъде към обяд детето каза:

— Не взех нищо за ядене.

— Нещо ще изскочи — отвърна Койот. — Непременно.

И много скоро тя свърна настрани и отиде право при малка сива колиба, скрита между две полумъртви хвойни и туфа заешка трева. Мястото вонеше ужасно. На табела на вратата пишеше: ЛИСИЦА.

ЧАСТЕН ИМОТ. ВЛИЗАНЕТО ЗАБРАНЕНО. Койот обаче бутна вратата и веднага се върна с половин пушена съомга.

— Никого няма у дома, освен нас, пиленцата — каза тя и се ухили доволно.

— Това не е ли кражба? — попита детето разтревожено.

— Кражба е — отговори Койот и продължи да припка напред.

Изядоха миришещата на лисица съомга край пресъхнал поток, поспаха малко и продължиха нататък.

Съвсем скоро детето усети киселата миризма на изгоряло и спря. Сякаш някаква огромна ръка беше започнала да притиска гърдния й кош, да я изтласква встрани, но същевременно сякаш се бе оказала в средата на силно течение, което я теглеше напред, безпомощна.

— Хей! Приближаваме! — извика Койот и спря, за да се изпикае край едно пънче от хвойна.

— Приближаваме какво?

— Града им. Виждаш ли? — Посочи две обрасли с пелин възвишения. Между тях имаше сивкава област, в която не се виждаше нищо.

— Не искам да ходя там.

— Няма да влезем до края. Няма начин! Само ще се приближим и ще погледнем. Забавно е! — настоя Койот и наклони глава на една страна умолително. — Правят какви ли не странни неща във въздуха.

Детето се отдръпна назад.

Койот доби делови, отговорен вид.

— Ще бъдем много внимателни — обяви. — И се оглеждай за големи кучета. С малките мога да се справя. От тях става добър обяд. С големите е обратното. Хайде да вървим.

На вид небрежна и спокойна както винаги, но иначе съсредоточена и бдителна, което личеше по положението на главата и жълтия отблясък в очите, Койот поведе отново, без да се обръща. И детето я последва.

Навсякъде около тях налягането се увеличаваше. Сякаш самият въздух ги притискаше, сякаш времето напредваше твърде бързо, твърде непреклонно, сякаш не течеше, а блъскаше, блъскаше, блъскаше все по-силно и по-бързо, докато не забръмча като дрънкалката на Гърмяща змия. Бързайте, трябва да бързате, казваше всичко, няма време, казваше всичко. Нещата профучаваха покрай тях с

писък, с трясък. Нещата се обръщаха, ревяха, воняха, изчезваха. Имаше едно момче, появи се на фокус изведнъж, но не на земята — движеше се на няколко сантиметра над нея, много бързо, извиваше краката си от едната до другата страна като в някакъв трескав, полюляващ се танц, и изчезна. Двайсет деца седяха в редици над земята и пееха пискливо, после стените се затвориха над тях. Кошница, не тенджера, не консервна кутия, пълна със съомга с чуден аромат, а не с вонящи еленови кожи и гнили зелени кочани, стой настрана, Койот! Къде се намираше?

— Мамо! — извика детето. — Майко!

В един миг застана в края на обикновена уличка в малък град, близо до бензиностанция, в следващия потъна в ужаса на нищото, невидими стени, ужасяващи миризми и налягане, и смазващото нахлуване на Времето право напред, което я завъртя, безпомощна като клонка над водопад. Вкопчваше се, напрягаше се да не падне.

— Майко!

Койот отиде до голямата кошница със съомга, приближи я предпазливо, но изцяло на открито, в слънчевата светлина, в пълното течение. И момче, и мъж, носени от същото течение, се спускаха по дългия, осеян с пелин склон на хълма зад бензиностанцията, носеха пушки, червени шапки, бяха ловци, беше сезон за убиване.

— Ей, виж онзи проклет койот, дошъл посред бял ден, голям е колкото задника на жена ми! — каза мъжът, зареди и се прицели точно когато Мира изпищя и се спусна срещу мощното, давещо я течение. Койот профуча покрай нея с крясък: „Разкарай се оттук!“. Обърна се и беше отнесена.

Далече от онова място, в малка падина между ниски хълмове, седнаха и задъхани започнаха да поемат пърлещ въздух, докато не се успокоиха дълго след това.

— Мамо, това беше глупаво! — каза детето ядосано.

— Разбира се, че беше — съгласи се Койот. — Ама видя ли колко храна имаше?

— Не съм гладна — заяви детето намусено. — Не и докато не се махнем изцяло оттук.

— Но това са твоите хора — възрази Койот. — Изцяло. Роднини и род, братовчеди и вид. Бам! Прас! Ето ти койот! Ето ти задника на

жена ми! Бам! Ето ти каквото искаш, БУУУМ! Отнеси го, човече! БУУУУМ!

— Искам у дома — каза детето.

— Не още — отвърна Койот. — Трябва да пусна едно лайно.

Направи го, после се обърна към прясното изпращане и се надвеси над него.

— Каза, че трябва да остана — събщи тя с усмивка.

— Не каза нищо! Слушах!

— А знаеш ли как да разбираш? Всичко ли чуваш, госпожице Големи уши? Чува всичко... Вижда всичко с нейното калпаво, лепкаво око!

— И твоите очи са от смола! Ти ми го каза!

— Това беше само за приказката — озъби се Койот. — Дори не можеш да разбереш дали нещо е приказка, когато го чуеш! Виж, прави каквото искаш, това е свободна страна. Аз ще остана тук тази нощ. Обичам да действам.

Седна и започна да тупа прахоляка с длани в нещо като ритъм четири четвърти и да пее под нос една от безкрайните песни без мелодия, които пречеха на времето да тече прекалено бързо, които сплитаха корените на дърветата и храстите, и папратите, и тревите в паяжина, която държеше потока в руслото му, скалата на мястото ѝ и земята — едно цяло. Детето лежеше и слушаше.

— Обичам те — каза то.

Койот продължи да пее.

Слънцето се спусна зад последния хълм на запад и остави бледа зелена яснота над пустинните възвишения.

Койот престана да пее. Изпухтя.

— Ей — каза. — Вечеря.

Стана и тръгна през малката падина.

— Да — подкани тихо. — Идвай!

Вдървено, защото кристалчетата на страха все още не бяха изчезнали от ставите му, детето стана и тръгна след Койот. От едната страна по протежение на хълма беше една от линиите — ограда. Не я погледна. Всичко беше наред. Намираха се извън нея.

— Погледни това!

Една пушена съомга, цяла, беше сложена върху рогозка от кедрова кора.

— Дар! Ей! Гръм да ме удари! — Койот беше дотолкова впечатлена, че дори не изпсува. — Не съм виждала такова нещо от години! Мислех, че са забравили.

— Дар за кого?

— За мен! За кого другиго? Ау! Погледни това!

Детето погледна съомгата недоверчиво.

— Мирише странно.

— Колко странно?

— На изгоряло.

— Защото е пушена, глупачке! Хайде!

— Не съм гладна.

— Добре. И бездруго това не е твоя съомга. Моя е. Тя е дар за мен. Хей, вие, хора! Вие там! Койот ви благодари! Продължавайте така и може би и аз ще направя нещо добро за вас някой ден.

— Недей да крещиш, мамо! Не са чак толкова далече...

— Те са мои хора — каза Койот с великодушен жест, после седна с кръстосани крака, отчупи голямо парче съомга и го изяде.

Вечерницата запламтя като в дълбок, ярък басейн с вода на ясното небе. Долу, над двата хълма, имаше някакво смътно сияние, като мъгла. Детето извърна поглед от него и отново се втренчи в звездата.

— О! — възкликна Койот. — Мамка му!

— Какво има?

— Не беше много умно да ям тази риба — отговори Койот и се улови за корема, започна да трепери, да пици, да се задушаваша — очите ѝ се обърнаха нагоре, дългите ѝ ръце и крака полетяха, сякаш танцуват, между стиснатите ѝ зъби бликна пяна. Тялото ѝ се изви силно назад, а детето, което опитваше да я задържи, беше отхвърлено настрани от спазмите в крайниците ѝ. Детето пак се спусна, за да задържи тялото, което отново се сгърчи от спазмите, потръпна и остана неподвижно.

По изгрев Койот беше студена. Дотогава под кафеникавия кожух имаше толкова много топлина, та детето мислеше, че може би е жива, че ако я прегръща, ако запази топлината ѝ, тя ще се възстанови, всичко ще е наред. Прегръщаше я, не гледаше почернелите устни, оголили зъбите, белите ябълки на очите. Когато обаче студенината проникна през козината, знак за присъствие на смъртта, детето остави лекия вкочанен труп да легне в прахта.

Отиде наблизно и изкопа плитка дупка в каменистия пясък на пресъхналия поток. Койотите не погребват мъртвите си, тя знаеше това. Нейните хора го правеха обаче. Пренесе малкия труп до дупката, положи го вътре, покри го със своята синьо-бяла забрадка. Не беше достатъчно голяма. Четирите вкочанени лапи стърчаха. Детето затрупа тялото с пясък и камъни, с клонки пелин и бурени, които затисна с още камъни. После отиде там, където беше оставена съомгата, намери труп на агне на кедровата рогозка. Затрупа отровното нещо с камъни и пясък. После стана и се отдалечи, без да поглежда назад.

На върха на хълма спря и погледна от другата страна на пресъхналия поток, към смътното сияние на града, разположен между двата хълма.

— Дано умрете в болка! — каза гласно. Обърна се и тръгна през пустинята.

5.

Посрещна я Синигер — на север от Стърчащата скала на Кон, на втората вечер.

— Не плаках — каза детето.

— Ние не плачем — отвърна Синигер. — Ела с мен, ела в къщата на Баба.

Къщата беше под земята, но много голяма, тъмна и голяма, а Баба седеше в средата пред стана си. Тъчеше килим или одеяло от хълмовете и от черния дъжд и белия дъжд, втъкаваше светкавиците. Докато говореха, тя тъчеше.

— Здравей, Синигер. Здравей, Нов човек.

— Бабо — поздрави Синигер.

Детето каза:

— Аз не съм една от тях.

Очите на старицата бяха малки и мътни. Усмиваше се и тъчеше. Совалката се мушкаше между нишките.

— Стар човек, тогава — каза тя. — По-добре се върни там, момиче. Там живееш ти.

— Живеех с Койот. Тя умря. Те я убиха.

— О, не се тревожи за Койот — каза Баба с лек, хрипков смях. — Убиват я непрекъснато.

Детето стоеше неподвижно. Видя безкрайното тъкане.

— Тогава аз... Не мога ли да си отида у дома... в нейната къща?...

— Не мисля, че ще се получи — отговори Баба. — А ти, Синигер?

Синигер поклати глава мълчаливо.

— Там сега ще е тъмно, пусто, а бълхите... Ти излезе от времето на своите хора, дойде при нас. Мисля, че Койот е искала да те върне там, разбираш ли? По нейния начин. Ако се върнеш сега, ще можеш да живееш с тях. Баща ти не е ли там?

Детето кимна.

— Търсили са те.

— Така ли?

— О, да. Още откакто падна от небето. Мъжът е умрял, но теб не са те намерили на мястото... и продължават да те търсят.

— Така му се пада. Така им се пада на всичките! — възкликна детето. Скри лицето си с длани и се разплака ужасно, без сълзи.

— Върви, малката, върви внучке — каза Баба Паяк. — Не се страхувай. Там ще живееш добре. И аз ще съм там, нали? В сънищата ти, в мислите ти, в тъмните ъгълчета на мазето. Не ме убивай, ще направя да вали дъжд...

— И аз ще намина — обади се Синигер. — Направи ми градина.

Детето сдържа дъха си и стисна юмруци, докато риданията не престанаха и отново можеше да говори.

— Ще видя ли някога Койот?

— Не знам — отговори Баба Паяк.

Детето прие думите. След ново мълчание попита:

— Може ли да запазя окото си?

— Да. Можеш да запазиш окото си.

— Благодаря ти, бабо — каза детето. Обърна се и тръгна нагоре по склона на нощта, към следващия ден. Пред нея във въздуха на зората в продължение на дълго време летя малка птичка с черна шапчица, с леки крила.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.